

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра економіки та менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
канд. хімічних наук, доц.
_____ Пантелеймонов А. В.

“ _____ ” _____ 2018р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Менеджмент організацій

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ Другий (магістерський) рівень вищої освіти _____

галузь знань _____ 07 Управління та адміністрування _____
(шифр і назва)

спеціальність _____ 073 Менеджмент _____
(шифр і назва)

освітні програми _____ Менеджмент організацій _____
(шифр і назва)

спеціалізація _____ _____
(шифр і назва)

вид дисципліни _____ обов'язкова _____
(обов'язкова / за вибором)

факультет _____ Економічний _____

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету “22” червня 2018 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Дорошенко Ганна Олександрівна,
доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та менеджменту

Тешева Лариса Василівна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та менеджменту

Програму схвалено на засіданні кафедри
економіки та менеджменту

Протокол від “20” червня 2018 року № 13

Завідувач кафедри економіки та менеджменту

_____ (Дорошенко Г. О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією
економічного факультету
(назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна)

Протокол від “21” червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

_____ Євтушенко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Менеджмент організацій» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальність (напрямок) 073 Менеджмент

спеціалізація _____

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: опанування студентами сучасного системного мислення і комплексу спеціальних знань у галузі управління підсистемами й елементами внутрішнього середовища підприємства на всіх стадіях його життєвого циклу, інтегрована сукупність управлінських відносин у підсистемах організації, її стосунки із зовнішнім середовищем.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- формування системи знань щодо створення і реєстрації підприємств різної організаційно-правової форми;
- формування системи знань щодо складання статутів, положень про структурні підрозділи і посадових інструкцій;
- одержання знань та вмінь з основ розподілу праці, організації робочих місць, аналізу процесу роботи;
- одержання знань та вмінь з основ розпорядчої діяльності, делегування та інструктування;
- набуття навичок оцінювання виконання та дисциплінарного впливу;
- набуття навичок інтегрованої оцінки факторів ризику й антикризового управління;
- одержання знань формування цілісної системи управління ефективністю організації;
- одержання знань та вмінь з основ формування цілісної системи управління ефективністю організації.

1.3. Кількість кредитів: 4

1.4. Загальна кількість годин: 120 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й

Семестр	
1-йм	1-йм
Лекції	
16 год.	4/4 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	2/2 год.
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
68 год.	103 год.
Індивідуальні завдання	
20 год.	5 год.

1.6. Заплановані результати навчання

Внаслідок вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- теоретико-методологічні засади менеджменту організації як механізму ефективного управління організацією;
- співвідношення організації як системи та організації як процесу; види організацій та їх основні характеристики;
- особливості реалізації важелів спеціального економічного інструментарію менеджменту організації;
- характер менеджменту організації на різних стадіях її життєвого циклу;
- принципи сучасного управління матеріально-технологічною, соціально-психологічною та фінансово-економічною підсистемами організації;
- механізм формування проекту організації та сутність організування; загальні засади організації та здійснення менеджменту організації в зарубіжних країнах.

вміти:

- на основі використання загальнонаукових та спеціальних методів розчленувати організацію на окремі підсистеми з метою виявлення проблем та пошуку шляхів підвищення ефективності їх функціонування;
- розробляти набір конкретних інструментів управління організаціями з урахуванням їх особливостей, ситуативних характеристик внутрішнього й зовнішнього середовища організації;
- складати проект організації з використанням методики стратегічного управління та знаходити оптимальні важелі його реалізації на основі практичного оперування спеціальним економічним інструментарієм менеджменту організації;
- будувати логічно-структурні схеми інформаційного та інвестиційного забезпечення організаційних підсистем, шукати їх слабкі ланки та розробляти пропозиції з удосконалення менеджменту організації;
- проводити обґрунтування вибору певних засобів ризик-менеджменту та антикризового управління в організації з використанням методики фінансового та проектного аналізів;

- адаптувати прогресивний зарубіжний досвід менеджменту організації в практику управління організаціями в Україні.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні засади менеджменту організації

Тема 1. Системна модель управління організацією

Організація як складова система й як об'єкт управління. Взаємозв'язок внутрішніх елементів системи і факторів зовнішнього середовища. Підприємство як відкрита система. Його суть і функції. Державне регулювання діяльності організацій на сучасному етапі. Системна методологія в менеджменті. Принципи системного підходу в управлінні організацією. Системне управління організацією, як процес поєднання функціонального, процесного, ситуаційного і проектного підходів. Типологія системних концепцій менеджменту.

Тема 2. Організація управління підприємством

Порядок заснування підприємства. Засновницькі документи та їх підготовка. Статутний фонд і його формування. Державна реєстрація. Припинення діяльності підприємств бізнесу. Вплив ситуаційних чинників на проектування організації. Елементи проектування організації. Головні форми проектування організації. Особливості різновидів структур управління. Нові форми структури організації. Процес організації управління та його складові. Принципи організації управління. Суть діяльності організації. Взаємозв'язок елементів управління. Основи реструктуризації управління. Американські теоретики про теорії моделей. Цінові управлінські моделі. Моделі організацій, як об'єктів управління. Поведінкові й адміністративні моделі організації.

Тема 3. Управління підприємствами різних організаційно-правових форм

Особливості управління організаціями різних форм власності й організаційно – правових форм. Особливості організації і функціонування підприємств різних форм власності. Галузеві особливості функціонального управління організаціями. Завдання іміджу. Етапи створення іміджу. Засоби формування іміджу. Корпоративний імідж.

Розділ 2. Організаційне забезпечення функціонування систем менеджменту підприємства

Тема 4. Ресурсна концепція в управлінні організацією

Ресурси як критерій розвитку економічних систем. Фактори та показники виміру ресурсної складової інноваційного потенціалу підприємства. Сучасна ресурсна концепція в менеджменті. Зв'язок

економічних теорій з ресурсним підходом. Управління ресурсним потенціалом як фактор успіху функціонування організації. Модель потенціалу підприємства. Загальна класифікація методів оцінки підприємства та його потенціалу. Методи для проведення процесу оцінки бізнесу.

Тема 5. Основи антикризового управління, діагностика кризових ситуацій та банкрутства

Економічна сутність кризи розвитку підприємства. Кризові явища, як фаза життєвого циклу організації. Сутність, основні ознаки, джерела виникнення кризових ситуацій, їх типологія. Наслідки кризових явищ на підприємстві. Типологія кризових ситуацій. Основні положення антикризового управління підприємством.

Банкрутство як правовий механізм регулювання підприємницької діяльності. Судові процедури, що застосовуються до боржника в процесі провадження у справі про банкрутство. Основні положення діагностики кризових ситуацій та банкрутства на підприємстві. Програма антикризових заходів. Системи управління в подоланні кризової ситуації.

Тема 6. Управління ризикозахисністю підприємства

Сутність підприємницького ризику. Невизначеність. Класифікація ризиків в економіці. Управління ризикозахисністю підприємства. Умови виникнення ризикової ситуації. Поняття ділового ризику, його різновиди. Фактори ризику. Інтегрований аналіз і оцінювання ризику. Концепція управління ризиком.

Тема 7. Адаптивне управління підприємством в кризовий період

Чинники, що впливають на діяльність підприємства в кризовий період. Суть та практичне значення адаптивного управління підприємством. Фактори, що визначають спроможність підприємства до адаптивного розвитку. Механізм адаптації підприємства до зовнішнього середовища. Функції управлінських підрозділів промислового підприємства, що забезпечують його адаптивний розвиток. Зв'язок між адаптивним та антикризовим управлінням підприємством.

Тема 8. Управління ефективністю підприємства та ситуаційне управління на підприємстві

Теоретичні основи ефективності розвитку підприємства в ринкових умовах. Зміни в організаціях. Значення ефективності, її критерії. Адаптація й інтеграція організації. Діагностика управління: види й етапи, показники діагностичного дослідження. Ресурсно-потенціальний підхід до оцінки ефективності системи менеджменту. Оцінка ефективності управління. Управлінське консультування. Підприємницький менеджмент. Корпоративне управління.

Сутність та генезис ситуаційного управління. Організаційно-економічного механізму ситуаційного управління. Складові ситуаційного аналізу. Метод сценаріїв та метод імітаційного моделювання в ситуаційному

управлінні. Фрагмент сценарію ситуаційного управління. Блок-схема функціонування ситуаційного управління.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні засади менеджменту організацій												
Тема 1. Системна модель управління організацією	12	2	2		1	7	12	1				11
Тема 2. Організація управління підприємством	12	2	2		1	7	12	1				11
Тема 3. Управління підприємствами різних організаційно-правових форм	13	2	2		2	7	13	1	1			11
Разом за розділом 1	37	6	6		4	21	37	3	1			33
Розділ 2. Організаційне забезпечення функціонування систем менеджменту підприємства												
Тема 4. Ресурсна концепція в управлінні організацією	12	2	2		1	7	12	1				11
Тема 5. Основи антикризового управління, діагностика кризових ситуацій та банкрутства	21	2	2		4	13	20	1	1			18
Тема 6. Управління ризикозахисністю підприємства	12	2	2		1	7	13	1	1			11
Тема 7. Адаптивне управління підприємством в кризовий період	12	2	2		1	7	12	1				11
Тема 8. Ситуаційне управління на підприємстві та управління ефективністю підприємства	21	2	2		4	13	21	1	1			19
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Контрольна робота	5				5		5				5	
Разом за розділом 2	83	10	10		16	47	83	5	3		5	70
Усього годин	120	16	16		20	68	120	8	4		5	103

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна / заочно-дистанційна
1	Тема 1. Системна модель управління організацією	2 / –
2	Тема 2. Організація управління підприємством	2 / –
3	Тема 3. Управління підприємствами різних організаційно-правових форм	2 / 1
4	Тема 4. Ресурсна концепція в управлінні організацією	2 / –
5	Тема 5. Основи антикризового управління, діагностика кризових ситуацій та банкрутства	2 / 1
6	Тема 6. Управління ризикозахищеністю підприємства	2 / 1
7	Тема 7. Адаптивне управління підприємством в кризовий період	2 / –
8	Тема 8. Управління ефективністю підприємства та ситуаційне управління на підприємстві	2 / 1
	Разом	16 / 4

5. Завдання для самостійної роботи

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни «Менеджмент організацій» є самостійна робота студентів з додатковою науково-економічною літературою, періодичною та статистичною інформацією, законами і нормативними актами України.

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочно-дистанційна
1	Тема 1. Системна модель управління організацією	7	11
2	Тема 2. Організація управління підприємством	7	11
3	Тема 3. Управління підприємствами різних організаційно-правових форм	7	11
4	Тема 4. Ресурсна концепція в управлінні організацією	7	11
5	Тема 5. Основи антикризового управління, діагностика кризових ситуацій та банкрутства	13	18
6	Тема 6. Управління ризикозахищеністю підприємства	7	11
7	Тема 7. Адаптивне управління підприємством в кризовий період	7	11
8	Тема 8. Управління ефективністю підприємства та ситуаційне управління на підприємстві	13	19
	Разом	68	103

Основними видами самостійної роботи студентів є: вивчення лекційного матеріалу; робота з опрацювання та вивчення рекомендованої додаткової літератури; вивчення основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовка до семінарських занять, дискусій, роботи в малих групах;

контрольна перевірка кожним студентом особистих знань за запитаннями для самоконтролю.

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом передбачено виконання реферату та контрольної роботи, тематика яких представлена в навчально-методичному комплексі.

7. Методи контролю

Оцінювання знань здобувачів з дисципліни «Менеджмент організацій» передбачає всі види занять, передбачених навчальним планом. Під час вивчення дисципліни застосовуються такі методи оцінювання знань:

поточний контроль здійснюється на практичних заняттях під час усної співбесіди зі здобувачами за результатами виконання домашніх завдань, перевірки розв'язання типових задач; перевірки розв'язання нетипових задач на використання знань в практичних ситуаціях;

проміжний контроль проводиться за допомогою проведення модульного контролю та виконання індивідуальної розрахункової роботи;

підсумковий контроль передбачає проведення іспиту з усього курсу.

Кінцеве оцінювання знань студентів з дисципліни здійснюється за 100 бальною шкалою на основі сумування результатів поточного, проміжного та підсумкового контролю знань.

8. Схема нарахування балів

денної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Екзам ен (залі кова робота)	Сума	
Розділ 1			Розділ 2					Контро льна робота, передба чена навчаль ним планом	Інди відуаль не завда ння			Разом
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8					
2	2	4	4	5	4	4	5	20	10	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

заочно-дистанційної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Екзам ен (залі кова робо та)	Сума	
Розділ 1			Розділ 2					Контро льна робота, передба чена навчаль ним планом	Інди відуаль не завда ння			Разом
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8					
2	2	2	2	4	2	2	4	40		60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Умовою допуску студента до підсумкового семестрового контролю є отримання протягом семестру 60 балів та виконання контрольних та самостійних робіт.

Шкала оцінювання

Оцінка підсумкового контролю виставляється за національною шкалою як сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру при виконанні контрольних заходів, передбачених програмою навчальної дисципліни (практики) та балів, набраних при складанні семестрового екзамену.

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

Критерії оцінювання:

90-100 балів: студент демонструє сформованість дисциплінарних компетенцій на підсумковому рівні, виявляє всебічне, систематичне і глибоке знання навчального матеріалу, засвоїв основну літературу і знайомий з додатковою літературою, рекомендованою програмою, вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою, вільно оперує набутими знаннями, вміннями, застосовує їх у ситуаціях підвищеної складності.

70-89 балів: студент демонструє сформованість дисциплінарних компетенцій на середньому рівні: основні знання, вміння освоєні, але допускаються незначні помилки, неточності, труднощі при аналітичних операціях, перенесення знань і умінь на нові, нестандартні ситуації.

50-69 балів: студент демонструє сформованість дисциплінарних компетенцій на базовому рівні: в ході контрольних заходів допускаються значні помилки, виявляється відсутність окремих знань, умінь, навичок за деякими дисциплінарними компетенціями, студент відчуває значні труднощі при оперуванні знаннями та вміннями при їх перенесенні на нові ситуації.

1-49 балів: студент демонструє сформованість дисциплінарних компетенцій на рівні нижче базового, проявляється недостатність знань, умінь, навичок.

9. Рекомендована література

Основна література:

1. Василенко О.П. Менеджмент організацій : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. П.Василенко, Г. О. Коваленко, О. О. Поліщук. – Умань: Сочінський, 2010. – 490 с.

2. Менеджмент організацій (у питаннях та відповідях) : навч. посіб. / [Кучеренко Д. Г., Руженський М. М., Туленков М. В., Шайгородський Ю.

Ж.]; Ін-т підготов. кадрів держ. служби зайнятості України. – К.: ІПК ДСЗУ, 2010. – 290 с.

3. Шморгун Л.Г. Менеджмент організації : навч. посіб. / Л. Г. Шморгун. – К.: Знання, 2010. – 452 с.

4. Про господарські товариства: Закон України // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 49.

5. Про банкрутство: Закон України // Відомості Верховної Ради України.-1992.-№31.

6. Про власність: Закон України // Голос України. – 1991. – 21 жовт.

Допоміжна література:

1. Осовська Г.В., Осовський О.А. Менеджмент організацій: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 860с.

2. Менеджмент організацій: Підручник / За заг. ред. Л.І. Федулової.- К.:Либидь, 2004. – 448с. (65.050я7 М50 – библи. ХНАМГ)

3. Менеджмент організацій. Практикум. Навчальний посібник. – К.: Київ. нац. Торг.-екон. ун-т. – 2004. – 179с

4. Менеджмент організацій: Навчально-методичні рекомендації щодо самостійної підготовки студентів з дисципліни спеціальності 7.050201 та 8.050201 «Менеджмент організацій» /Полонська Л.А., Фоломкина П.С. – Донецьк: ДонНУЕТ,2008. - 185с.

5. Яцура В. В., Гриффін Р. В. Основи менеджменту. – Л.:Бак , 2001.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Законодавство України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>

2. Наукова періодика України; Нац. біблі. України ім. В. І. Вернадського. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/>

3. Научная электронная библиотека. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://elibrary.ru/defaultx.asp>

4. Правовий портал України «Ліга-закон». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ligazakon.ua/>